

25 lat temu – Puławski Komitet Obywatelski „Solidarność”

Po zakończeniu obrad Okrągłego Stołu porozumieniem między władzą komunistyczną a „Solidarnością” 5 kwietnia 1989 roku, powstały prawne warunki dla organizacji wyborów do Sejmu i Senatu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, w których miała wziąć udział, jak ówczesznie mówiono, strona „solidarnościowo – opozycyjna”. Zgodnie z uchwałą władz NSZZ „Solidarność” zlecono organizację kampanii wyborczej, wychodzącej z podziemia „Solidarności”, istniejącemu już Komitetowi Obywatelskiemu „Solidarność” przy przewodniczącym NSZZ „Solidarność” Lechu Wałęsie. Na tej podstawie przystąpiono do budowania nowych społecznych struktur do przeprowadzenia akcji wyborczej, składających się z przedstawicieli NSZZ „Solidarność” i NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych oraz innych grup politycznych i społecznych, które chciały wziąć udział w pierwszych, uwzględniających udział opozycji, wyborach parlamentarnych.

Puławski Komitet Obywatelski „Solidarność” powstał 15 kwietnia 1989 roku z inicjatywy kilku działaczy „Solidarności” na czele z panem Józefem Gądorem. Z tego powodu pierwsze zebranie 15 działaczy odbyło się w Muzeum PTTK na ulicy Czartoryskich w Puławach, na którym wyłoniono pierwszy skład prezydium Komitetu: przewodniczącym został wybrany: Józef Gądor, wiceprzewodniczącymi zostali: Stanisław Zadura i Edward Ślusarczyk, na sekretarza powołano: Józefa Stopkę. Przystąpiono też do prac organizacyjnych min. nawiązano kontakt z Wojewódzkim Komitetem Obywatelskim „Solidarność” w Lublinie oraz poszerzono skład Komitetu o reprezentantów gmin wchodzących w skład Okręgu Wyborczego nr 57. W dniu 19 kwietnia 1989 roku, na kolejnym spotkaniu Komitetu już w poszerzonym składzie, dokonano wyboru kandydata Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” na posła z Okręgu Wyborczego nr 57 obejmującego miasta Puławy i Dęblin, miasta i gminy: Kazimierz Dolny, Nałęczów, Ryki oraz gminy: Wilków, Kurów, Końskowolę, Puławy, Janowiec, Stężycza, Nowodwór, Ułęż, Baranów i Żyrzyn. Kandydatem tym został Ignacy Czeżyk. Na tym samym posiedzeniu zmieniono skład prezydium Komitetu: na skutek rezygnacji z przewodniczenia pana Józefa Gądora, nowym przewodniczącym został pan Stanisław Zadura, wiceprzewodniczącymi: Edward Ślusarczyk i Wojciech Skowronek, sekretarzem Józef Stopka.

Podano również do publicznej wiadomości informację o powstaniu Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Puławach składającego się wtedy z 35 osób. Pierwszym pilnym zadaniem dla Komitetu było przeprowadzenie pierwszej w warunkach PRL, kampanii wyborczej do parlamentu, w której promowano kandydata na posła Ignacego Czeżyka oraz kandydatów na senatorów Janusz Stępniaaka z Fajstawic i Adama Stanowskiego pracownika naukowego KUL.

Kampania obejmowała zbieranie pieniędzy, a więc sprzedaż cegiełek na jej potrzeby, plakatowanie z ciekawymi, dowcipnymi i kolorowymi plakatami wzywającymi wyborców do aktywności i do opowiadania się za „Solidarnością”, kolportowanie ulotek z tekstami instruktażowymi o tym jak głosować („Solidarność promowała skreślanie wszystkich kandydatów oprócz swoich), kolportowanie ulotek i plakatów z promujących własnych kandydatów oraz kolportowanie ulotek zwalczających konkurencję! Organizowano też szereg spotkań wyborczych z kandydatami do parlamentu odbywanymi w większych i mniejszych miejscowościach Okręgu Wyborczego nr 57.

Jednak to nie koniec na tym. Okręgowy Komitet Obywatelski w Puławach przygotował też samochody propagandowe i zespoły propagandowe, które objeżdżały miasta i wsie z kandydatami i materiałami wyborczymi spotykając się z ludźmi na

organizowanych wiecach i zebraniach. Piorunujące wrażenie na uczestnikach takich zebrań robiło wejście kandydata na posła wraz z takim zespołem, śpiewającymi pieśń pt. „Musimy siać”:

Musimy siać choć grunta nasze marne
Choć nam do orki pługów brak i bron
Musimy siać choć wiatr porywa ziarno
Choć w ślad za siewcą kroczą stada wron

Musimy siać nie wiedząc w którą stronę
Poniesie wiatr i w ziemię rzuci siew
Nie wiedząc kto i gdzie pozbiera plony
W dożynki czyj radosny huknie śpiew

Nie wolno nam ni sił ni dnia marnować
Musimy siać musimy tworzyć cud
Nie wolno nam po spichrzach ziarna chować
Na świecie głód na świecie ciągle głód

Wobec braku zaufania do administracji rządowej przygotowano i przeszkolono przedstawicieli Komitetu Obywatelskiego do pracy w Obwodowych Komisjach Wyborczych w całym Okręgu oraz skierowano do obserwowania uczciwości prac Obwodowych Komisji całą rzeszę Mężów Zaufania.

Ofiarność, fantazja i pozytywny zapał, zaangażowanie młodzieży i członków Komitetu Obywatelskiego oraz niekonwencjonalna akcja terenowych grup propagandowych spowodowała, że 4 czerwca 1989 roku w głosowaniu wzięto udział 63% uprawnionych do głosowania, którzy przytłaczającą większością głosów (ok. 70%) wybrali kandydatów „Solidarności”, skreślili wszystkich kandydatów tzw. strony „koalicyjno – rządowej tj. PZPR, ZSL i SD do sejmu, nie dokonując ich wyboru na posłów, dokonali wyboru tylko kandydatów „Solidarności” do Senatu.

W ten sposób, przy pomocy kartki wyborczej, społeczeństwo polskie opowiedziało się za zmianą nie tylko rządzących, ale i zamianą systemu komunistycznego na demokratyczny, promowany przez „Solidarność”!

Spektakularna wygrana Komitetów Obywatelskich „Solidarność” w całej Polsce nie była końcem ich działalności. W dniu 7 czerwca 1989 roku na spotkaniu Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” Okręgu Puławskiego podsumowano wyniki wyborów w Okręgu nr 57 oraz z powodu rezygnacji z funkcji przewodniczącego pana Stanisława Zadury dokonano wyboru na tę funkcję Edwarda Ślusarczyka dotychczas pełniącego obowiązki wiceprzewodniczącego. Puławski Komitet Obywatelski podejmuje się nowych zadań i tak na pierwszym miejscu staje się naturalnym zapleczem polityczno – społecznym dla posła Ignacego Czeżyka oraz dla senatorów z Lubelszczyzny. Jednocześnie przystąpiono do budowania struktur Komitetów Obywatelskich „Solidarność” w poszczególnych gminach Okręgu Wyborczego nr 57. Miejskie, miejsko – gminne i gminne Komitety Obywatelskie wybrały spośród siebie prezydium kierownicze, nadal utrzymywały kontakty z Komitetem Obywatelskim „Solidarność” w Puławach poprzez swoich upoważnionych przedstawicieli i włączały się w ten sposób w życie społeczno – polityczne swoich lokalnych społeczności. Komitety Obywatelskie miast i wsi podejmowały szereg inicjatyw wzbogacających życie społeczne takich jak: wydawnictwa prasowe np. w Puławach „Echo

Nadwiślańskie”, obchody rocznic patriotycznych np. świętowanie rocznicy Odzyskania Niepodległości 11 listopada i 3 Maja, spotkania z posłami, senatorami, ministrami rządu Mazowieckiego, manifestacje poparcia albo sprzeciwu czy interwencje, u jaszce peerelowskich władz lokalnych, w sprawach obywatelskich. Miejskie i gminne Komitety powoływały więc komisje problemowe i tematyczne zajmujące się sprawami: oświaty, kultury, gospodarowania mieniem i ziemią, usług i handlu, spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni mieszkaniowych, bezpieczeństwa i porządku publicznego itp.

W tym też czasie, tj. od 18 października 1989 roku, Komitet Obywatelski „Solidarność” w Puławach zaczyna posługiwać się nazwą Okręgowy Komitet Obywatelski „Solidarność” Ziemi Puławskiej, który z kolei bierze na siebie funkcje koordynujące, szkoleniowe i reprezentacyjne w imieniu miejskich i gminnych Komitetów Obywatelskich „Solidarność”. Przedstawiciele powstałych Komitetów Obywatelskich „Solidarność” z terenu miast i gmin dawnego okręgu wyborczego nr 57 w dniu 22 listopada 1989 roku dokonały wyborów nowego prezydium: przewodniczącym został ponownie Edward Ślusarczyk, wiceprzewodniczącymi Zbigniew Słomka i Krystyna Bajera – Kajder, sekretarzem Józef Gabran, skarbnikiem Krzysztof Kisiel, członkami prezydium Andrzej Kuba i Waldemar Stępień.

Okręgowy Komitet Obywatelski „Solidarność” Ziemi Puławskiej patronuje takim społecznym inicjatywom jak: utworzenie i wydawanie organu prasowego Komitetu – „Echo Nadwiślańskie”, powołanie do życia Puławskiego Towarzystwa Rolniczego i Puławskiego Towarzystwa Gospodarczego, utworzenia puławskiego banku gospodarczego, utworzenia Kolegium Języka Angielskiego w Puławach, utworzenia Pierwszego Liceum Społecznego w Puławach. Włącza się też walkę o zmiany w spółdzielniach zarówno w tych wiejskich jak i miejskich.

W tym samym okresie Komitet Obywatelski Ziemi Puławskiej organizuje przygotowania i szkolenia do pierwszych wyborów samorządowych. Odbywają się szkolenia z zakresu prawa wyborczego oraz z zakresu ustawy o samorządzie terytorialnym, która weszła w życie na początku roku 1990 i w istotny sposób odmieniła ustrój państwa polskiego.

Kampania wyborcza 1990 roku już nie była tak spektakularna jak ta 1989 roku, szczególnie w na obszarach wiejskich, a wyniki wyborcze po głosowaniu w dniu 27 maja 1990 roku, również znacznie odbiegały od tych wcześniejszych.

Miejski Komitet Obywatelski „Solidarność” w Puławach stworzył na potrzeby kampanii wyborczej pierwszy program wyborczy szeroko go upowszechniał min. publikując go w „Echu Nadwiślańskim”. Prowadzona była akcja plakatowa, ulotkowa zachęcająca do głosowania na kandydatów z listy nr 1 (wszystkich list było 5), a nawet wykorzystywano samochód propagandowy z głośnikami jeżdżący po ulicach miasta i nawołujący do głosowania na kandydatów z listy nr 1. Wyniki wyborów z dnia 27 maja 1990 roku dla Komitetów Obywatelskich „Solidarność” były zróżnicowane od pełnego zwycięstwa w Puławach (27 mandatów na 32 możliwe do uzyskania), przez zdobycie więcej niż połowy mandatów, do gmin w których Komitety Obywatelskie nie zdobyły żadnego mandatu.

Okręgowy Komitet Wyborczy „Solidarność” Ziemi Puławskiej oraz poszczególne Komitety z nim związane, kończą swoją działalność w grudniu 1990 roku po kolejnej kampanii wyborczej, w której brali już udział ich działacze, gdyż w wyniku podziałów politycznych do pierwszych wolnych wyborów prezydenckich przystąpili zarówno Lech Wałęsa jak i Tadeusz Mazowiecki szukając poparcia właśnie w strukturach Komitetów Obywatelskich. Ostatnim aktem działalności Miejskiego Komitetu Obywatelskiego

„Solidarność” w Puławach jest sprawozdanie z działalności autorstwa jego przewodniczącego Józefa Stopki, w którym min. pisze: „Przedstawiając to krótkie sprawozdanie i wracając do podnoszonych już wielokrotnie pytań odnośnie istnienia bądź rozwiązania Komitetu, to stwierdzam, że po przeanalizowaniu istniejącej sytuacji społecznej, gospodarczej i politycznej, decyzja może być tylko jedna. Komitet – potrzeba jego istnienia dobiegła kresu, bowiem działają już legalnie wybrane, mianowane bądź zarejestrowane lub powołane: władze miejskie, samorządowe, rejonowe, organizacje społeczne i polityczne, różne gremia i sztaby wyborcze, Policja Państwowa, instytucje publiczne. Ponadto poszczególni obywatele i grupy obywateli mogą się organizować dla różnych działań współdziałań dla wybranych przez siebie celów.”